YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
(viides jaosto)

8 päivänä lokakuuta 2008 *

Asiassa T-68/04,

SGL Carbon AG, kotipaikka Wiesbaden (Saksa), edustajinaan asianajaja M. Klusmann ja asianajaja A. von Bonin,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään F. Castillo de la Torre ja W. Mölls, avustajanaan asianajaja H.-J. Freund,

vastaajana,

jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta vaaditaan kumoamaan [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia C.38.359 – Sähköiset ja

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

mekaaniset hiili- ja grafiittituotteet) 3.12.2003 tehty komission päätös 2004/420/EY ja jossa toissijaisesti vaaditaan kyseisellä päätöksellä kantajalle määrätyn sakon määrän alentamista,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras (esittelevä tuomari) sekä tuomarit M. Prek ja V. Ciucă,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Andová,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.2.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Riidan taustalla olevat tosiseikat

1 SGL Carbon AG (jäljempänä SGL tai kantaja) on saksalainen yritys, joka valmistaa sähköalalla ja mekaanisella alalla käytettäviä hiili- ja grafiittituotteita.

2 Morgan Crucible Company plc:n (jäljempänä Morgan) edustajat tapasivat 18.9.2001 komission virkamiehiä tarjoutuakseen toimimaan yhteistyössä Euroopan markkinoilla olevan sähköisten ja mekaanisten hiili- ja grafiittituotteiden kartellin olemassaolon toteennäyttämiseksi ja pyytääkseen, että tuohon yritykseen sovellettaisiin sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetussa komission tiedonannossa 96/C 207/04 (EYVL 1996, C 207, s. 4; jäljempänä yhteistyötiedonanto) määrättyjä lieventämistoimenpiteitä.

3 Komissio osoitti 2.8.2002 C. Conradty Nürnberg GmbH:lle (jäljempänä Conradty), Le Carbone-Lorrainelle (jäljempänä LCL), Schunk GmbH:lle ja sen tytäryhtiö Schunk Kohlenstoff-Technik GmbH:lle (jäljempänä yhdessä Schunk), Eurocarbo SpA:lle, Luckerath BV:lle, Gerken Europe SA:lle ja kantajalle 6.2.1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 ([EY 81] ja [EY 82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) 11 artiklan nojalla tietojensaantipyyntöjä, jotka koskivat niiden menettelyjä kyseisillä markkinoilla. Schunkille osoitettu kirje koski myös sen 28.10.1999 ostamaa Hoffmann & Co. Elektrokohle AG:tä (jäljempänä Hoffmann).

4 Kantaja vastasi tietojensaantipyyntöön 30.9.2002 päivätyllä kirjeellä.

5 Se pyysi 17.3.2003, että yhteistyötiedonantoa sovellettaisiin, ja lähetti komissiolle kyseistä kartellia koskevia todisteita.

6 Saamiensa tietojen perusteella komissio lähetti 23.5.2003 väitetiedoksiannon kantajalle ja muille asianomaisille yrityksille, eli Morganille, Conradtylle, LCL:lle, Schunkille ja Hoffmannille. Kantaja totesi vastauksessaan, ettei se lähtökohtaisesti kiistänyt väitetiedoksiannossa esitettyjä tosiseikkoja.

7 Sen jälkeen kun asianomaisia yrityksiä, Morgania ja Conradtyä lukuun ottamatta, oli kuultu, komissio teki 3.12.2003 päätöksen 2004/420/EY [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia C.38.359 – Sähköiset ja mekaaniset hiili- ja grafiittituotteet) (jäljempänä päätös), joka annettiin kantajalle tiedoksi 11.12.2003 päivätyllä kirjeellä. Päätöksen lyhennelmä julkaistiin 28.4.2004 virallisessa lehdessä (EUVL L 125, s. 45).

8 Komissio toteaa päätöksessä, että yritykset, joille päätös on osoitettu, osallistuivat EY 81 artiklan 1 kohdan ja 1.1.1994 lukien Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA) 53 artiklan 1 kohdan yhteen jatkettuun rikkomiseen siten, että ne suoraan tai välillisesti vahvistivat myyntihinnat ja asiakkaisiin sovellettavat muut myyntiehdot, että ne jakoivat markkinat muun muassa jakamalla asiakkaat ja että ne suorittivat koordinoituja toimintoja (määrälliset rajoitukset, hinnankorotukset ja boikotit) niitä kilpailijoita vastaan, jotka eivät olleet kartellin jäseniä (päätöksen toinen perustelukappale).

9 Päätöksessä on seuraavat säännökset:

”*1 artikla*

Seuraavat yritykset ovat rikkoneet [EY] 81 artiklan 1 kohdan ja 1.1.1994 lukien ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan määräyksiä osallistumalla mainittujen ajanjaksojen aikana sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen kokonaisuuteen sähköisten ja mekaanisten hiili- ja grafiittituotteiden alalla:

– [Conradty], lokakuusta 1988 joulukuuhun 1999

– [Hoffmann], syyskuusta 1994 lokakuuhun 1999

– [LCL], lokakuusta 1988 kesäkuuhun 1999

– [Morgan], lokakuusta 1988 joulukuuhun 1999

– [Schunk], lokakuusta 1988 joulukuuhun 1999

– [SGL], lokakuusta 1988 joulukuuhun 1999.

2 artikla

Edellä 1 artiklassa tarkoitetuista rikkomuksista määrätään seuraavat sakot:

– [Conradty]: 1 060 000 euroa

– [Hoffmann]: 2 820 000 euroa

– [LCL]: 43 050 000 euroa

– [Morgan]: 0 euroa

– [Schunk]: 30 870 000 euroa

– [SGL]: 23 640 000 euroa.

Sakot on maksettava kolmen kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta lukien – –

Tämän määräajan päättymisestä lukien sovelletaan automaattisesti korkotasoa, jota Euroopan keskuspankki soveltaa pääasiallisissa jälleenrahoitustoiminnoissaan tämän päätöksen tekokuukauden ensimmäisenä päivänä, korotettuna 3,5 prosenttiyksiköllä.”

10 Komissio piti sakkojen määrää laskiessaan rikkomista erittäin vakavana, kun otettiin huomioon sen luonne, sen vaikutukset kyseisten tuotteiden markkinoihin ETA:lla, vaikkei niitä voitukaan täsmällisesti mitata, ja kyseisten maantieteellisten markkinoiden laajuus (päätöksen 288 perustelukappale).

11 Ottaakseen huomioon kunkin kartelliin osallistuneen yrityksen lainvastaisen menettelyn erityisen merkityksen ja siis sen todellisen vaikutuksen kilpailuun komissio jakoi asianomaiset yritykset kolmeen luokkaan sen mukaan, mikä oli niiden merkitys kyseisillä markkinoilla niiden markkinaosuuksien perusteella (päätöksen 289 ja 297 perustelukappale).

12 LCL ja Morgan, joita pidettiin kahtena suurimpana toimijana yli 20 prosentin markkinaosuudella, luokiteltiin näin ollen ensimmäiseen luokkaan. Schunk ja kantaja, jotka ovat keskisuuria toimijoita 10:n ja 20 prosentin välille sijoittuvine markkinaosuuksineen, sijoitettiin toiseen luokkaan. Hoffmann ja Conradty, joita pidettiin pieninä toimijoina siitä syystä, että niiden markkinaosuudet alittivat 10 prosenttia, sijoitettiin kolmanteen luokkaan (päätöksen 37–297 perustelukappale).

13 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella komissio piti rikkomisen vakavuuteen nähden määritettynä perusmäärän laskentapohjana 35:tä miljoonaa euroa LCL:n ja Morganin osalta, 21:tä miljoonaa euroa Schunkin ja kantajan osalta ja 6:ta miljoonaa euroa Hoffmannin ja Conradtyn osalta (päätöksen 298 perustelukappale).

14 Rikkomisen kestosta komissio totesi, että kaikki asianomaiset yritykset olivat syyllistyneet pitkäkestoiseen rikkomiseen. Koska kantajan, Morganin, Schunkin ja Conradtyn osallistuminen rikkomiseen oli kestänyt yksitoista vuotta ja kaksi kuukautta, komissio korotti niiden osalta todettua perusmäärän laskentapohjaa 110 prosentilla. LCL:n osalta komissio katsoi rikkomisen kestäneen kymmenen vuotta ja kahdeksan kuukautta ja korotti laskentapohjaa 105 prosentilla. Hoffmannin osalta laskentapohjaa korotettiin 50 prosentilla siitä syystä, että rikkominen oli kestänyt viisi vuotta ja yhden kuukauden (päätöksen 299 ja 300 perustelukappale).

15 Rikkomisen vakavuuden ja keston perusteella määritetyksi sakon perusmääräksi vahvistettiin siis 73,5 miljoonaa euroa Morganille, 71,75 miljoonaa euroa LCL:lle, 44,1 miljoonaa euroa kantajalle ja Schunkille, 12,6 miljoonaa euroa Conradtylle ja 9 miljoonaa euroa Hoffmannille (päätöksen 301 perustelukappale).

16 Komissio katsoi, ettei asianomaisia yrityksiä vastaan tai niiden hyväksi ollut olemassa raskauttavia eikä lieventäviä seikkoja (päätöksen 316 perustelukappale).

17 Yhteistyötiedoksiannon soveltamisesta on todettava, että Morganille ei määrätty sakkoa, sillä se oli ensimmäinen yritys, joka raportoi komissiolle kartellista (päätöksen 319–321 perustelukappale).

18 Komissio myönsi kyseisen tiedoksiannon D kohdan mukaisesti LCL:lle alennuksen, joka oli 40 prosenttia, Schunkille ja Hoffmannille alennuksen, joka oli 30 prosenttia ja kantajalle – joka oli ollut viimeinen yhteistyöhön ryhtynyt yritys – alennuksen, joka oli 20 prosenttia; alennukset laskettiin sen sakon määrästä, joka kullekin niistä olisi määrätty, jolleivät ne olisi toimineet yhteistyössä (päätöksen 322–338 perustelukappale).

19 Komissio muistutti päätöksessä otsikon ”Maksukyky ja muut tekijät” alla, hylättyään ensin kantajan lausumat, joilla se oli pyrkinyt todistamaan olevansa kyvytön maksamaan sakkoa, että se oli hiljattain jo määrännyt kantajalle kolme huomattavaa sakkoa sen osallistumisesta muuhun kartellitoimintaan.

20 Komissio täsmensi, että kantajalle oli [EY 81] artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/E-1/36.490 - Grafiittielektrodit) 18.7.2001 tehdyllä päätöksellä 2002/271/EY (EYVL 2002, L 100, s. 1) ”grafiittielektrodeiksi” kutsutussa asiassa, ja [EY 81] artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia C.37.667 – Erikoisgrafiitti) 17.12.2002 tehdyllä päätöksellä 2006/460/EY (EUVL 2006, L 180, s. 20) ”erikoisgrafiitiksi” kutsutussa asiassa määrätty 80,2 miljoonan euron suuruinen sakko sen osallistumisesta grafiittielektrodikartelliin, ja kaksi sakkoa, joiden määrät olivat 18,94 miljoonaa euroa ja 8,81 miljoonaa euroa, eli yhteensä 27,75 miljoonaa euroa, sen osallistumisesta isostaattisten erikoisgrafiittien kartelliin ja puristettujen erikoisgrafiittien kartelliin (päätöksen 358 perustelukappale).

21 Komissio otti huomioon kantajan vakavat taloudelliset vaikeudet ja sen, että sen syyksi luetut erilaiset kartellitoiminnat olivat tapahtuneet samanaikaisesti, ja katsoi, että näissä erityisissä olosuhteissa tosiasiallisen varoittavan vaikutuksen takaamiseksi ei ollut tarpeen määrätä kantajalle sakon kokonaismäärää, ja se siis alensi sakkoa 33 prosentilla 23,64 miljoonaksi euroksi (päätöksen 360 perustelukappale).

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

22 Kantaja nosti tämän kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 20.2.2004 jättämällään kannekirjelmällä.

23 Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoa muutettiin, esittelevä tuomari siirrettiin viidennen jaoston puheenjohtajaksi ja tämä asia siirrettiin näin ollen tälle jaostolle.

24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (viides jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn. Asianosaisten vaatimukset ja niiden vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 27.2.2008 pidetyssä istunnossa.

25 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– kumoaa päätöksen sitä koskevat osat

– toissijaisesti asianmukaisesti alentaa määrätyn sakon määrää

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

26 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– hylkää kanteen

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

27 Kantaja ilmoitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 22.2.2008 saapuneessa kirjeessä luopuvansa kannekirjelmässä mainituista neljännestä, viidennestä ja kuudennesta kanneperusteesta, joista neljännen mukaan komissio oli arvioinut virheellisesti sen yhteistyötä hallinnollisen menettelyn aikana, viidennen mukaan komissio ei ollut ottanut huomioon sen maksukyvyn puuttumista ja kuudennen mukaan sakko oli suhteeton tosiasiallisen varoittavan vaikutuksen tarpeellisuutta koskevaan arviointiin nähden.

28 Kantaja on istunnossa vahvistanut luopuvansa edellä mainituista kanneperusteista, ja se on täsmentänyt, että kannekirjelmässä esitetyt, päätöksen kumoamista koskevat vaatimukset on ymmärrettävä siten, että ne kohdistuvat yksinomaan päätöksen 2 artiklaan, jolla komissio määrää sakkoja asianomaisille yrityksille. Nämä kantajan ilmoitukset on merkitty istuntopöytäkirjaan.

Perusmäärän määrittäminen

29 Kantaja väittää, että komissio on sakon perusmäärää vahvistaessaan loukannut suhteellisuusperiaatetta ja yhdenvertaista kohtelua koskevaa periaatetta sekä jättänyt noudattamatta perusteluvelvollisuuttaan.

Rikkomisen vakavuus

– Perusteluvelvollisuutta ei ole noudatettu

30 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan päätöksen perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä riidanalaisen toimenpiteen tehneen yhteisön toimielimen

päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt, ja että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluvelvollisuuden noudattamista on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia, sillä tutkittaessa sitä, täyttävätkö päätöksen perustelut EY 253 artiklassa asetetut vaatimukset, huomioon on otettava päätöksen sanamuodon lisäksi myös se asiayhteys, jossa päätös on tehty (ks. asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok. 1998, s. I-1719, 63 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Kun komissio vahvistaa sakkoja kilpailuoikeuden rikkomisen perusteella, se täyttää perusteluvelvollisuutensa, kun se päätöksessään ilmoittaa ne arviointiin liittyneet seikat, joiden nojalla sen on ollut mahdollista mitata rikkomisen vakavuus ja kesto, eikä sillä ole velvollisuutta antaa siinä yksityiskohtaisempaa esitystä tai sakon laskentatapaan liittyviä numerotietoja (ks. vastaavasti asia C-279/98 P, Cascades v. komissio, tuomio 16.11.2000, Kok. 2000, s. I-9693, 38–47 kohta ja yhdistetyt asiat T-191/98 ja T-212/98–T-214/98, Atlantic Container Line ym. v. komissio, tuomio 30.9.2003, Kok. 2003, s. II-3275, 1532 kohta). Sakkojen määrän laskemista koskevien numerotietojen esittäminen, vaikka ne ovatkin hyödyllisiä, ei ole välttämätöntä perusteluvelvollisuuden täyttämiseksi (asia C-182/99 P, Salzgitter v. komissio, tuomio 2.10.2003, Kok. 2003, s. I-10761, 75 kohta).

32 Perusmäärien laskentapohjan perustelemisesta absoluuttisin ilmaisuin on syytä muistuttaa, että sakot ovat komission kilpailupolitiikan väline ja että sillä on oltava harkintavaltaa niiden suuruuden määräämisessä, jotta se voisi ohjailla yritysten toimintaa siten, että ne noudattaisivat kilpailusääntöjä (asia T-150/89, Martinelli v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-1165, 59 kohta). Lisäksi on tärkeää välttää se, että sakot olisivat taloudellisten toimijoiden helposti ennakoitavissa. Tästä syystä ei voida vaatia, että komissio esittäisi tältä osin muita kuin rikkomisen vakavuuteen ja kestoon liittyviä perusteluja.

33 Nyt esillä olevassa asiassa päätöksestä ilmenee, että sakot on määrätty asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan perusteella ja että komissio on määrittänyt sakkojen määrän soveltamalla menetelmää, josta määrätään asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja [HT] 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annetuissa suuntaviivoissa (EYVL 1998, C 9, s. 3; jäljempänä suuntaviivat), vaikka päätöksessä ei nimenomaisesti niihin viitatakaan.

34 Kantajan väitteestä, jonka mukaan päätöksessä on riittämättömästi perusteltu rikkomisen vakavuuden arviointi ja vahvistaminen, on riittävää huomauttaa, että päätöksen perustelukappaleista 277–288 ilmenee, että komissio on selvästi esittänyt ne seikat, jotka otettiin huomioon arvioitaessa rikkomisen vakavuutta, eli sen luonteen, sen vaikutuksen kyseisten tuotteiden ETA-markkinoihin ja kyseisten maantieteellisten markkinoiden laajuuden, ja että se on selittänyt, miten kutakin niistä on sovellettu tässä asiassa.

35 Komissio on näin päätöksessä katsonut, että

– kyseinen rikkominen oli tapahtunut vahvistamalla myyntihinnat ja asiakkaisiin sovellettavat muut myyntiehdot suoraan tai välillisesti, jakamalla markkinat muun muassa jakamalla asiakkaat ja suorittamalla koordinoituja toimintoja niitä kilpailijoita vastaan, jotka eivät olleet kartellin jäseniä, ja että tällaiset menettelytavat ovat luonteeltaan EY 81 artiklan 1 kohdan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan määräysten vakavimpia rikkomisia (päätöksen 278 perustelukappale)

– kartellisopimukset oli pantu toimeen ja ne olivat vaikuttaneet kyseisten tuotteiden markkinoihin ETA:lla, vaikkei tätä vaikutusta voitukaan täsmällisesti mitata (päätöksen 286 perustelukappale)

– kartelli kattoi koko yhteismarkkinat ja perustamisensa jälkeen koko ETA:n (päätöksen 287 perustelukappale).

36 Kaikki nämä tekijät huomioiden komissio katsoi, että asianomaiset yritykset olivat syyllistyneet erittäin vakavaan rikkomiseen, josta suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan toisen alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa määrätty sakkojen mahdollinen määrä on yli 20 miljoonaa euroa.

37 Tämän jälkeen komissio täsmensi, että erittäin vakavien rikkomisten luokan sisällä mahdollisten sakkojen porrastus mahdollistaa sen, että yrityksiin sovelletaan eriytettyä kohtelua, jotta huomioon voitaisiin ottaa niiden tosiasiallinen taloudellinen kyky aiheuttaa vakavaa vahinkoa kilpailulle, ja että sakon määrä vahvistetaan tasolle, joka varmistaa sen riittävän varoittavan vaikutuksen.

38 Tämän eriytetyn kohtelun yhteydessä, joka on sitäkin tärkeämpää, koska rikkomiseen osallistuneiden yritysten asemassa markkinoilla oli huomattavia eroja, komissio ryhmitteli asianomaiset yritykset kolmeen luokkaan sen mukaisesti, mikä oli niiden markkinaosuuksien mukaan määräytyvä merkitys markkinoilla. Koska kantajan markkinaosuudeksi arvioitiin 14 prosenttia, se sijoitettiin toiseen luokkaan (päätöksen 288–297 perustelukappale).

39 Edellä mainittujen seikkojen nojalla komissio piti suhteessa rikkomisen vakavuuteen määritettynä perusmääränä kantajan osalta 21:tä miljoonaa euroa (päätöksen 298 perustelukappale).

40 Tällaista perustelua ei kantajan tavoin voida pitää suuntaviivojen tekstin pelkkänä yksinkertaisena toistamisena, ja on syytä katsoa, että se täyttää EY 253 artiklassa,

sellaisena kuin sitä on tulkittu edellä 30–32 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä, asetetut edellytykset.

41 Tästä seuraa, että kanneperuste, jonka mukaan komissio ei noudattanut perusteluvelvollisuuttaan määrätessään sakon laskentapohjaa, on hylättävä.

– Komission päätöskäytäntö

42 Kantaja väittää, että rikkomisen vakavuuden perusteella vahvistetut perusmäärän laskentapohjat ovat suhteettomia ja/tai syrjiviä, kun niitä verrataan niihin laskentapohjiin, jotka samaa menettelyä noudattaen on määrätty muille yrityksille samankaltaisissa asioissa.

43 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komission päätöskäytäntö ei voi olla sakkojen määrittämisen oikeudellinen kehys kilpailuoikeuden alalla, koska tällainen kehys on ainoastaan asetus N:o 17 (asia T-23/99, LR AF 1998 v. komissio, tuomio 20.3.2002, Kok. 2002, s. II-1705, 234 kohta), ja muita asioita koskevat päätökset ovat luonteeltaan vain viitteellisiä syrjinnän mahdollisen olemassaolon osalta, koska on epätodennäköistä, että niihin liittyvät olosuhteet, kuten markkinat, tuotteet, yritykset ja asianomaiset ajanjaksot, olisivat identtisiä (asia C-167/04 P, JCB Service v. komissio, tuomio 21.9.2006, Kok. 2006, s. I-8935, 201 ja 205 kohta ja asia C-76/06 P, Britannia Alloys & Chemicals v. komissio, tuomio 7.6.2007, Kok. 2007, s. I-4405, 60 kohta).

44 Kantaja tyytyy tässä suhteessa vain väittämään, että kun kyse on hintakartelleista merkitykseltään näihin markkinoihin verrattavissa olevilla markkinoilla, komission vahvistamat laskentapohjat ovat ja olivat yleensä yli 20 miljoonaa euroa ja että

päätöksessä laskentapohja on ”keskimäärin” 48 prosenttia yritysten kyseisillä markkinoilla toteuttamasta liikevaihdosta, kun se grafiittielektrodeja koskevassa asiassa oli 38,8 prosenttia ja [EY 81] artiklan soveltamismenettelyssä (Asia N:o IV/35.691/E-4: Esieristettyjen kaukolämmitysputkien alan kartelli) 21.10.1998 tehdyssä päätöksessä 1999/60/EY (EYVL 1999, L 24, s. 1), niin kutsutussa asiassa ”kaukolämmitysputket”, 32,2 prosenttia. On kuitenkin todettava, että tällaisilla keskiarvoja vastaaviin tietoihin tehtyjä viittauksia koskevilla yleisillä ja epätäsmällisillä lausumilla ei voida osoittaa, että kantajaa olisi kohdeltu suhteellisuusperiaatteen vastaisesti ja/tai syrjivästi.

45 Komission asiassa erikoisgrafiitti tekemään päätökseen tehty tarkempi viittaus, jonka mukaan laskentapohjat olivat siinä olleet selvästi tässä asiassa käytettyjä pienempiä huolimatta siitä, että asianomaisten yritysten markkinaosuudet olivat olleet kokonaisuutena tarkastellen suurempia, ei sekään ole merkityksellinen.

46 Kuten komissio on perustellusti korostanut, erityinen olosuhteista riippuva seikka, joka on sidoksissa kyseisten markkinoiden kokoon, mahdollistaa edellä mainitun asian erottamisen nyt esillä olevasta asiasta. Vaikka kantajan esittämin tavoin oletettaisiinkin, että asiassa erikoisgrafiitit ETA:n isostaattisten erikoisgrafiittien markkinoiden volyymi oli 100–120 miljoonaa euroa ja puristettujen tuotteiden markkinoiden volyymi 60–70 miljoonaa euroa, ne ovat kiistämättömästi ja selvästi pienempiä kuin ETA:n sähköisten ja mekaanisten hiili- ja grafiittituotteiden markkinoiden kokonaisarvo, joka vuonna 1998 oli 291 miljoonaa euroa (päätöksen 37 perustelukappale).

47 Kantaja on istunnossa ensimmäistä kertaa riitauttanut tämän komission käyttämän 291 miljoonan euron määrän arvostelemalla tarkemmin ottaen sitä, että viimeksi mainittu oli ottanut huomioon oman käytön arvon laskiessaan liikevaihtoa ja asianomaisten yritysten markkinaosuutta.

48 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kyse on uudesta perusteesta, johon vetoaminen asian käsittelyn kuluessa on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan mukaan kiellettyä. Kyseisten markkinoiden kokonaisarvon arvioinnin kiistäminen – joka on lisäksi tehty hyvin lyhyesti istunnossa – ei perustu asian käsittelyn kuluessa esille tulleisiin uusiin seikkoihin, sillä komission käyttämä 291 miljoonan euron määrä ja se ajatuksenkulku, jolla oman käytön arvon ottamista huomioon asianomaisten yritysten liikevaihtoa ja markkinaosuutta laskettaessa on perusteltu, on selvästi esitetty päätöksen 37 ja 291–295 perustelukappaleessa. Kantajan pelkkä väite, jonka mukaan se on kannekirjelmästään lähtien kiistänyt sakon perusmäärän määrittämisen, ei mahdollista sitä, että kyseisellä perusteella voitaisiin katsoa suoraan tai implisiittisesti kehitettävän aikaisemmin kannekirjelmässä esitettyä perustetta ja että se olisi tiukasti sidoksissa siihen. Tätä perustetta ei siis oteta tutkittavaksi.

49 Vielä on muistutettava, että komissiolla on harkintavaltaa, kun se vahvistaa sakkojen määrää ohjatakseen yritysten toimintaa niin, että ne noudattaisivat kilpailusääntöjä (asia T-229/94, Deutsche Bahn v. komissio, tuomio 21.10.1997, Kok. 1997, s. II-1689, 127 kohta). Vaikka komissio olisi aikaisemmin määrännyt tietyntasoisia sakkoja tietyntyyppisistä rikkomisista, se ei estä sitä milloin tahansa korottamasta tätä tasoa, jos osoittautuu, että se on välttämätöntä yhteisön kilpailupolitiikan toteuttamiseksi (yhdistetyt asiat 100/80–103/80, Musique diffusion française ym. v. komissio, tuomio 7.6.1983, Kok. 1983, s. 1825, Kok. Ep. VII, s. 133, 109 kohta) ja sakkojen varoittavan vaikutuksen vahvistamiseksi (asia T-327/94, SCA Holding v. komissio, tuomio 14.5.1998, s. II-1373, 179 kohta, vahvistettu valitusasiassa C-297/98 P, SCA Holding v. komissio, 16.11.2000 annetulla tuomiolla, Kok. 2000, s. I-10101).

50 Kantajan väite, jonka mukaan sakkojen tason korottaminen ei todellakaan ollut sen osalta tarpeen, kun otetaan huomioon ne seuraamukset, jotka sille oli jo määrätty samaan aikaan vireillä olleissa menettelyissä, kuuluu tehokkaan varoittavan vaikutuksen käsitteen arviointia koskevaan pohdintaan, sellaisena kuin se esitetään päätöksen 359 perustelukappaleessa. Kantaja on nimenomaisesti luopunut kanneperusteesta, jossa se katsoi komission arvioineen tätä käsitettä virheellisesti.

51 Joka tapauksessa on korostettava, että komissio on perustellusti menettelyissä ja seuraamuksissa erottanut grafiittielektrodialan kartellit, isostaattisen erikoisgrafiittien alan kartellit ja puristettuja grafiitteja koskevat kartellit sekä sähköisten ja mekaanisten hiili- ja grafiittituotteiden kartellit toisistaan, koska kyse on neljästä erillisestä EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisesta.

52 Tästä seuraa, että komissio sai määrätä SGL:lle sen osallistumisesta sähköisten ja mekaanisten hiili- ja grafiittituotteiden kartelliin uuden sakon, jolla pyrittiin varoittamaan tätä yritystä seuraamuksella, joka ylitti puhtaasti symbolisen seuraamuksen tason, ja huomautettakoon, että nyt esillä olevalle asialle ominaisissa olosuhteissa, joille on tunnusomaista niiden eri kartellitoimintojen osittainen samanaikaisuus, joihin kantaja osallistui, komissio katsoi, että 33 prosentilla vähennetty sakko riitti varmistamaan halutun varoittavan vaikutuksen (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-71/03, T-74/03, T-87/03 ja T-91/03, Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomio 15.6.2005, jäljempänä asia Tokai II, 336 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

53 Lopuksi on syytä muistuttaa, että komission toimivalta määrätä sakkoja yrityksille, jotka tahallaan tai tuottamuksellisesti rikkovat EY 81 artiklan 1 kohtaa tai EY 82 artiklaa, on yksi niistä komissiolle annetuista keinoista, joiden avulla sen on mahdollista täyttää sille yhteisön oikeudessa annettu valvontatehtävä. Tähän tehtävään kuuluu ilman muuta velvollisuus selvittää yksittäisiä kilpailusääntöjen rikkomisia ja määrätä niistä seuraamuksia, mutta siihen kuuluu myös velvollisuus noudattaa sellaista yleistä politiikkaa, jolla pyritään kilpailuasioiden osalta soveltamaan perustamissopimuksessa vahvistettuja periaatteita ja ohjaamaan yritysten käyttäytymistä näiden periaatteiden mukaisesti (edellä 49 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Musique diffusion française ym. v. komissio, tuomion 105 kohta ja asia T-224/00, Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, tuomio 9.7.2003, Kok. 2003, s. II-2597, 105 kohta).

54 Tästä seuraa, että komissiolla on toimivalta nostaa sakkojen määrää niiden varoittavan vaikutuksen lisäämiseksi silloin, kun tietyntyyppiset kilpailusääntöjen rikkomiset ovat vielä suhteellisen yleisiä sen voiton vuoksi, jonka tietyt niissä osallisina olevat yritykset voivat niistä saada, vaikka ne on todettu lainvastaisiksi jo yhteisön kilpailupolitiikan alussa (edellä 49 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Musique diffusion française ym. v. komissio, tuomion 108 kohta ja edellä 53 kohdassa mainittu asia Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, tuomion 106 kohta).

55 Kuten edellä mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, varoittavan vaikutuksen päämäärällä, jota komissiolla on oikeus tavoitella sakon määrää vahvistaessaan, pyritään varmistamaan se, että yritykset noudattavat perustamissopimuksen kilpailusääntöjä harjoittaessaan toimintaansa yhteisön alueella tai ETA:ssa. Tästä seuraa, että yhteisön kilpailusääntöjen rikkomisesta määrätyn sakon varoittava vaikutus ei määräydy yksinomaan asianomaisen yrityksen erityisen tilanteen perusteella (edellä 53 kohdassa mainittu asia Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, tuomion 110 kohta).

56 Tässä asiassa, joka on kilpailuoikeuden klassinen rikkomistapaus ja jossa on menetelty tavalla, jonka lainvastaisuuden komissio on tämän alan ensimmäisistä interventioistaan lähtien useaan otteeseen todennut, komissio sai pitää tarpeellisena sakon vahvistamista tasolle, jolla olisi riittävä varoittava vaikutus asetuksessa N:o 17 asetetuissa rajoissa.

57 Tästä seuraa, että peruste, jonka mukaan kantajaa on sakon perusmäärän laskentapohjaa vahvistettaessa komission päätöskäytäntö huomioiden kohdeltu suhteellisuusperiaatteen vastaisesti ja/tai syrjivästi, on hylättävä.

– Kartellin jäsenten jakaminen ryhmiin

58 On muistutettava, että koska asianomaiset yritykset ovat kooltaan hyvin erilaisia ja jotta niiden jokaisen erityispaino ja näin niiden lainvastaisen menettelyn todellinen vaikutus kilpailuun voitaisiin ottaa huomioon, komissio on päätöksessä suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan neljännen ja kuudennen alakohdan mukaisesti kohdellut rikkomiseen osallistuneita yrityksiä kutakin eri tavoin. Se on tässä tarkoituksessa jakanut asianomaiset yritykset kolmeen luokkaan tukeutuen liikevaihtoon, jonka kukin niistä oli toteuttanut tässä oikeudenkäynnissä kyseessä olevista tuotteista ETA:lla, ja sisällyttänyt siihen kunkin yrityksen oman käytön arvon. Tästä seuraava markkinaosuusluku edustaa kunkin yrityksen suhteellista painoarvoa rikkomisessa ja sen tosiasiallista taloudellista kykyä aiheuttaa vakavaa vahinkoa kilpailulle (päätöksen 289–291 perustelukappale).

59 Vertailu on perustunut tietoihin, jotka liittyvät kyseisten tavaroiden liikevaihtoon (luvut on ilmaistu miljoonina euroina) viimeisenä kilpailusääntöjen rikkomisvuotena, eli vuonna 1998, sellaisina kuin nämä tiedot ilmenevät päätöksen 37 perustelukappaleessa olevasta taulukosta 1, jonka otsikko on ”Arvio menettelyn kohteena olevien tavaroiden luokkaa koskevasta liikevaihdosta (mukaan lukien omatarvetuotannon arvo) ja markkinaosuuksista ETA:lla vuonna 1998”:

Toimittajat	Liikevaihto (omatarvetuotannon arvo mukaan luettuna)	Markkinaosuus ETA:lla (prosentteina)
Conradty	9	3
Hoffmann	17	6
[LCL]	84	29
Morgan	68	23
Schunk	52	18
SGL	41	14
Muut	20	7
Yhteensä	291	100

60 Tästä syystä LCL ja Morgan, joita pidettiin kahtena suurimpana toimijana yli 20 prosentin markkinaosuudella, sijoitettiin ensimmäiseen luokkaan. Schunk ja SGL, jotka ovat keskisuuria toimijoita 10 ja 20 prosentin välillä olevine markkinaosuuksineen, sijoitettiin toiseen luokkaan. Hoffmann ja Conradty, joita pidettiin pieninä toimijoina, koska niiden markkinaosuudet olivat alle 10 prosenttia, sijoitettiin kolmanteen luokkaan (päätöksen 37 ja 297 perustelukappale).

61 Komissio katsoi edellä esitettyjen seikkojen perusteella, että rikkomisen vakavuuden perusteella määritetty perusmäärän laskentapohja oli 35 miljoonaa euroa LCL:n ja Morganin, 21 miljoonaa euroa Schunkin ja SGL:n sekä 6 miljoonaa euroa Hoffmannin ja Conradtyn osalta (päätöksen 298 perustelukappale).

62 On syytä korostaa sitä, että kantaja ei riitauta itse menetelmää, jolla kartellin jäsenet jaetaan luokkiin, jotta niitä voitaisiin käsitellä erikseen sakkojen laskentapohjia vahvistettaessa. Tämä menetelmä, jonka lähtökohdat on sitä paitsi vahvistettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännössä, vaikka siinä ei otetakaan huomioon samaan luokkaan kuuluvien yritysten kokoeroja (asia T-213/00, CMA CGM ym. v. komissio, tuomio 19.3.2003, Kok. 2003, s. II-913, 385 kohta ja yhdistetyt asiat T-236/01, T-239/01, T-244/01–T-246/01, T-251/01 ja T-252/01, Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. II-1181, jäljempänä asia Tokai I, 217 kohta), aiheuttaa sen, että samaan luokkaan kuuluvien yritysten perusmäärän laskentapohja vahvistetaan kiinteämääräisesti.

63 Kantaja sitä vastoin tukeutuu edellä 62 kohdassa mainittuun asiaan Tokai I väittäessään, että vaikka – kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tuon tuomion 223 kohdassa – luokkiin jako onkin tehtävä siten, että markkinaosuudet jaetaan noin 5 prosentin suuruisiin luokkiin, sillä tämä mahdollistaa eri markkinaosuuksien suhteellisen osuuden kuvaamisen arviointivirhettä tekemättä, komission tässä asiassa tekemä porrastaminen 10 prosentin suuruisiin luokkiin on liian likimääräinen, eikä se heijasta markkinaosuuksia.

64 Se toteaa, että yritysten jakamisella kuuteen luokkaan siten, että markkinaosuudet olisi jaettu 5 prosentin suuruisiin luokkiin, olisi päädytty 15,9 miljoonan euron tai 14 miljoonan euron suuruiseen enimmäislaskentapohjaan, kun lähtökohtana olivat luokkakohtaiset keskimääräiset markkinaosuudet tai kynnysten analysointi.

65 Vaikka onkin kiistatonta, että grafiittielektrodeja koskevassa asiassa komissio jakoi asianomaiset yritykset kolmeen luokkaan siten, että markkinaosuudet jaettiin 5 prosentin suuruisiin luokkiin, edellä 62 kohdassa mainitun asian Tokai I 223 kohdasta tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perusteluista kokonaisuutena tarkastellen ei millään tavoin ilmene, että tällainen tapa jakaa kartellin jäsenet luokkiin olisi ainoa tapa heijastaa eri markkinaosuuksien suhteellisia osuuksia ilman arviointivirhettä koko siinä kartelliin liittyvässä seuraamusmenettelyssä, jonka komissio on pannut vireille.

66 Kantaja ei voi päätellä edellä 62 kohdassa mainitusta asiasta Tokai I, että päätöksen kohteena olevaan kartelliin osallistuneiden yritysten jakaminen luokkiin olisi ollut liian likimääräistä tai syrjivää pelkästään sillä perusteella, että komissio on nyt esillä olevassa asiassa ja laajaa harkintavaltaansa käyttäessään noudattanut toista jakomenetelmää päättämällä luoda kolme luokkaa, joissa markkinaosuudet on jaettu 10 prosentin suuruisiin luokkiin, kun muistetaan, että grafiittielektrodeja koskevassa asiassa tehdyssä päätöksessä kyseessä olleiden toimijoiden määrä ja niiden markkinaosuuksien jakautuminen eroavat nyt esillä olevalle asialle luonteenomaisista määristä ja osuuksista.

67 Muutoin on syytä todeta, että kantajan lausumilla päädytään tässä asiassa luomaan kuusi luokkaa, jotka perustuvat markkinaosuuksien jakamiseen 5 prosentin luokkiin (0–5 prosentista 25–30 prosenttiin) ja joista kussakin on vain yksi yritys, mikä on ristiriidassa jo itse luokitteluperiaatteenkin kanssa.

68 Komission päätöksessä tehdyn luokittelun on silti noudatettava yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, jonka mukaan toisiinsa rinnastettavissa olevia tapauksia ei saa kohdella eri tavalla eikä erilaisia tapauksia samalla tavalla, ellei tällainen kohtelu ole objektiivisesti perusteltua. Lisäksi oikeuskäytännön mukaan sakkojen määrän on ainakin oltava oikeassa suhteessa kilpailusääntöjen vakavuuden arvioinnissa huomioon otettuihin seikkoihin (ks. edellä 62 kohdassa mainittu asia Tokai I, tuomion 219 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

69 Sen tarkastamiseksi, onko kartellin jäsenet jaettu luokkiin yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta noudattaen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on kuitenkin valvoessaan sitä, onko komissio käyttänyt sille tässä asiassa kuuluvaa harkintavaltaansa laillisesti, tarkastettava ainoastaan, onko tämä jako johdonmukainen ja objektiivisesti perusteltu (edellä 62 kohdassa mainittu asia CMA CGM ym. v. komissio, tuomion 416 kohta ja edellä 62 kohdassa mainittu asia Tokai I, tuomion 220 ja 222 kohta).

70 Tässä suhteessa on katsottava, että yritysten jakaminen kolmeen luokkaan, suuriin, keskisuuriin ja pieniin toimijoihin, ei ole kohtuuton tapa ottaa huomioon niiden suhteellista merkitystä markkinoilla perusmäärän laskentapohjan vahvistamiseksi, kunhan sillä ei päädytä kyseisten markkinoiden karkeaan vääristelyyn. Lisäksi on todettava, että koska kartellin jäsenten markkinaosuudet ovat 3, 6, 14, 18, 23 ja 29 prosenttia, ne jakautuvat suhteellisen tasapainoisesti asteikolle 0–30, ja että a priori ei voida katsoa, että komission menetelmältä, jolla se vahvisti luokkien kynnykset 10 ja 20 prosentiksi, puuttuisi sisäinen johdonmukaisuus.

71 Ensimmäisestä luokasta on todettava, että komissio otti siihen LCL:n ja Morganin ja vahvisti laskentapohjaksi 35 miljoonaa euroa. Toisin kuin kantaja väittää, komission tätä valintaa ei voida pitää mielivaltaisena eikä se ylitä sillä tällä alalla olevan laajan harkintavallan rajoja.

72 Ensiksi on syytä korostaa, että komissio päätyi vahvistamaan laskentapohjan 35 miljoonaksi euroksi päätöksen 298 perustelukappaleessa suoritettuaan ensin päätöksen 277–297 perustelukappaleesta ilmenevän tarkastelun, jossa se yhtäältä määritteli rikkomisen sinänsä ottaen huomioon objektiiviset seikat, toisin sanoen itse rikkomisen luonteen, sen vaikutuksen markkinoihin ja näiden markkinoiden maantieteellisen laajuuden, ja jossa se toisaalta otti huomioon subjektiiviset seikat, toisin sanoen kullekin yhteisjärjestelyyn osallistuneelle yritykselle ominaisen painoarvon ja näin ollen niiden lainvastaisen menettelyn todellisen vaikutuksen kilpailuun. Tässä tarkastelunsa toisessa osassa sen tavoitteena oli muun muassa varmistaa sakon varoittava vaikutus siihen nähden, mikä oli kunkin yrityksen suhteellinen painoarvo rikkomisessa ja sen tosiallinen taloudellinen kyky aiheuttaa merkittävää vahinkoa kilpailulle kyseisillä markkinoilla. Rikkomisen vakavuutta koskevan arviointinsa päätteeksi komissio vahvisti suoraan perusmäärän laskentapohjan, joka tässä tapauksessa on 35 miljoonaa euroa LCL:lle ja Morganille, ottaen huomioon kaikki edellä mainitut seikat varoitustarkoitus mukaan lukien.

73 Toiseksi on todettava, että etenkin ”erittäin vakavina” pidettävien rikkomisten osalta suuntaviivoissa todetaan vain, että sakkojen mahdollinen määrä ”on yli 20 miljoonaa [euroa]”. Tällaisiin rikkomisiin sovellettavat ainoat suuntaviivoissa mainitut kynnykset ovat asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa vahvistettu yleisraja, 10 prosenttia kokonaisliikevaihdosta (ks. suuntaviivojen johdanto-osa ja 5 kohdan a alakohta) – jota ei tässä asiassa ole väitetty rikotun – ja siihen lisämäärään liittyvät enimmäismäärät, joka määräytyy rikkomisen keston perusteella (ks. suuntaviivojen 1 kohdan B alakohdan ensimmäisen alakohdan toinen ja kolmas luetelmakohta). Kun kyse on ”erittäin vakavasta” rikkomisesta, mikään suuntaviivoissa ei estä korottamasta absoluuttisen arvon tasoa siten kuin komissio on tässä tapauksessa tehnyt.

74 Kolmanneksi on katsottava, että – toisin kuin kantaja väittää – kyseisten tavaroiden liikevaihtoon liittyvälle tekijälle annettaisiin liiallista merkitystä, jos komission määräämän sakon perusmäärän laskentapohjan oikeasuhteisuuden arvioinnissa rajoituttaisiin suhteuttamaan toisiinsa kyseinen määrä ja edellä mainittu liikevaihto. Juuri rikkomisen luonne, sen konkreettinen vaikutus, niiden markkinoiden maantieteellinen laajuus, joihin se vaikutti, ja sakon välttämätön varoittava vaikutus ovat nekin

komission tässä asiassa huomioon ottamia seikkoja, joilla edellä mainittua määrää voidaan perustella. Komissio on tältä osin perustellusti pitänyt rikkomista ”erittäin vakavana”, koska kantaja on osallistunut horisontaaliseen kartelliin, jonka keskeisenä tarkoituksena on ollut myyntihintojen ja muiden asiakkaisiin sovellettavien sopimusehtojen suora tai välillinen vahvistaminen, markkinoiden jakaminen muun muassa asiakkaita jakamalla ja koordinoidut toiminnot sellaisia kilpailijoita kohtaan, jotka eivät olleet kartellin jäseniä, ja jolla on ollut konkreettinen vaikutus kyseisten tavaroiden markkinoihin ETA:lla.

75 Neljänneksi on tärkeää korostaa, että LCL:n ja Morganin asian kannalta merkitykselliset liikevaihdot olivat 84 miljoonaa ja 68 miljoonaa euroa ja että niiden markkinaosuudet olivat 29 ja 23 prosenttia. Komissio on siis perustellusti katsonut, että nämä kaksi yritystä oli järjestettävä samaan luokkaan, joka oli johdonmukainen 76 miljoonan euron keskimääräisen liikevaihdon ja noin 26 prosentin keskimääräisen markkinaosuuden kanssa.

76 Koska ensimmäisen luokan kokoonpanoa samoin kuin sitä vastaavaa perusmäärän laskentapohjaa voidaan näin ollen pitää johdonmukaisina ja objektiivisesti perusteltavissa olevina, on syytä tutkia, onko toinenkin luokka, johon kuuluvat kantaja ja Schunk, laadittu johdonmukaisesti ja objektiivisesti perusteltavissa olevalla tavalla.

77 Kantaja väittää, että vaikka edellä 62 kohdassa mainitun asian Tokai I perustelujen mukaan eri markkinaosuuksien välisen suhteen on heijastuttava eri luokille määrättyihin perusmäärien laskentapohjiin, on tarpeen verrata ”korkeimman luokan suurinta markkinaosuutta alhaisimman luokan pienimpään markkinaosuuteen”. Näiden kahden markkinaosuuden välisen suhdeluvun pitäisi vastata vähintäänkin absoluuttisten markkinaosuuksien välistä suhteellista eroa. Koska LCL:n ja kantajan markkinaosuuksien välinen suhdeluku on 2,07 viimeksi mainitun samoin kuin toisen toiseen luokkaan kuuluvan yrityksen sakon perusmäärän laskentapohjan olisi siis pitänyt heijastaa tätä suhdelukua, ja se olisi pitänyt vahvistaa korkeintaan 16,9 miljoonaksi euroksi.

78 Uudestaan on korostettava, että edellä 62 kohdassa mainitun asian Tokai I ja tämän asian välillä on eroja, kun otetaan huomioon asianomaisten toimijoiden määrä, markkinaosuuksien jakautuminen ja se, että grafiittielektrodeja koskevassa asiassa komissio sovelsi erityistä aritmeettista menetelmää, jossa markkinaosuudet jaettiin noin 5 prosentin suuruisiin luokkiin ja jossa jokainen luokka vastaisi noin 8:aa miljoonaa euroa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä 62 kohdassa mainitussa asiassa Tokai I (tuomion 232 kohta) valvonut tämän erittelevän menetelmän johdonmukaisuutta todeten, että kun komissio on kerran itse päättänyt soveltaa tällaista aritmeettista laskentatapaa, sen on, jollei se esitä nimenomaisia perusteluja, noudatettava kyseiselle laskentatavalle ominaisia sääntöjä kaikkien saman kartellin jäsenten osalta.

79 Edellä 62 kohdassa mainitusta asiasta Tokai I ei millään tavoin ilmene, että silloin, kun kartellin jäseniä jaetaan luokkiin, sakkojen perusmäärien laskentapohjien välinen suhde on vahvistettava korkeimman luokan ”suurimman” yrityksen markkinaosuuden ja alhaisimman luokan ”pienimmän” yrityksen markkinaosuuden välisen suhteen mukaisesti.

80 Kantajan tarkastelu, jossa sen markkinaosuus eristetään ja sitä verrataan yksinomaan LCL:n markkinaosuuteen sen määrittämiseksi, mikä on kantajalle ja LCL:lle vahvistettujen laskentapohjien välinen suhde, joka tämän jälkeen olisi sovellettavissa toiseen luokkaan kuuluviin kahteen yritykseen, johtaa todellisuudessa oikeuskäytännössä sallitun luokitteluperiaatteen ja siitä johtuvan perusmäärien kiinteämääräisyyden kieltämiseen.

81 Samaan luokkaan kuuluvien yritysten keskiarvotietojen huomioon ottaminen osoittaa päinvastoin, että päätöksessä tehty luokkajako on johdonmukainen ja objektiivisesti perusteltavissa.

82 LCL:n ja Morganin (ensimmäinen luokka) keskimääräinen liikevaihto ja keskimääräinen markkinaosuus olivat 76 miljoonaa euroa ja 26 prosenttia, kun taas Schunkin ja kantajan (toinen luokka) vastaavat tiedot olivat 46,5 miljoonaa euroa ja 16 prosenttia. Näiden kahden keskimääräisen arvon välinen suhdeluku on näin 1,634 (liikevaihto) ja 1,625 (markkinaosuus).

83 Nämä suhdeluvut ovat hyvin lähellä ensimmäisen luokan perusmäärän laskentapohjan (35 miljoonaa euroa) ja toisen luokan perusmäärän laskentapohjan (21 miljoonaa euroa) välistä suhdelukua, joka on 1,66. Tästä seuraa, että kantajaa ei tällä suhdeluvulla aseteta epäedulliseen vaan päinvastoin edulliseen asemaan, sillä näiden kahden keskimääräisen arvon välinen suhdeluku on 1,634 (liikevaihto) ja 1,625 (markkinaosuus).

84 Kolmannessa luokassa, johon kuuluvat Hoffmann ja Conradty, näiden yritysten keskimääräinen liikevaihto ja keskimääräinen markkinaosuus olivat 13 miljoonaa euroa ja 4,5 prosenttia. LCL:ään ja Morganiin (ensimmäinen luokka) liittyvät tiedot huomioon ottaen kahden keskimääräisen arvon välinen suhdeluku on 5,846 (liikevaihto) ja 5,777 (markkinaosuus). Nämä suhdeluvut ovat tällöin vielä hyvin lähellä ensimmäisen luokan laskentapohjan (35 miljoonaa euroa) ja kolmannen luokan laskentapohjan (6 miljoonaa euroa) välistä suhdelukua, joka on 5,83.

85 Toiseen ja kolmanteen luokkaan kuuluvia yrityksiä vertailtaessa kahden keskimääräisen arvon välinen suhdeluku on 3,576 (liikevaihto) ja 3,555 (markkinaosuus), jotka vastaavat lähestulkoon toisen luokan laskentapohjan (21 miljoonaa euroa) ja kolmannen luokan laskentapohjan (6 miljoonaa euroa) välistä suhdelukua, joka on 3,5.

86 On todettava, että kantaja väittää vastauskirjelmässään, että keskiarvoon perustuva arviointi johtaa sekin syrjivään ja suhteellisuusperiaatteen vastaiseen lopputulokseen, ja se väittää tällä perusteella, että komissio on määrittänyt LCL:lle ja Hoffmannille

laskentapohjan, joka on LCL:lle 1,207 miljoonaa euroa ja Hofmannille 1 miljoona euroa markkinaosuusprosenttia kohden (35:29=1,207 ja 6:6=1), joten komission olisi kantajan tilanteeseen sovellettuna pitänyt päätyä 16,9 miljoonan euron tai 14 miljoonan euron laskentapohjaan.

87 On riittävää todeta, että näin väittäessään kantaja vain toistaa toisessa muodossa edellä 77 kohdasta ilmenevät lausumansa, jotka perustuvat vaatimukseen siitä, että kunkin yrityksen välisissä suhteissa on ankarasti noudatettava suhteellisuusperiaatetta.

88 Kuten on esitetty, nämä lausumat johtavat yritysten luokitteluperiaatteen kieltämiseen, sellaisena kuin tämä periaate on toimeenpantu komission päätöksessä ja kuin se on hyväksytty oikeuskäytännössä, eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi hyväksyä niitä, paitsi jos osoitettaisiin, että kantajan sijoittaminen toiseen luokkaan on suhteellisuusperiaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaista.

89 Kantaja väittää lausumissaan nimenomaan, että sen sijoittamisella samaan luokkaan kuin Schunk päädytään epäyhdenvertaiseen kohteluun sen vahingoksi, koska viimeksi mainitun markkinaosuus on 18 prosenttia, joka ylittää kantajan liikevaihdon noin 12 miljoonalla eurolla.

90 On muistutettava, että Schunk ja kantaja on sijoitettu samaan luokkaan 18 ja 14 prosentin markkinaosuuksilla, jotka vastaavat 52 ja 41 miljoonan euron liikevaihtoa kyseisillä markkinoilla, joten ne sijoittuvat selvästi niiden yritysten luokkaan, joiden markkinaosuudet sijoittuvat 10 ja 20 prosentin välille.

91 On tärkeää korostaa, että samaan luokkaan kuuluvien Schunkin ja kantajan välinen kokoero on pienempi kuin kantajan ja Hoffmannin, jotka kuuluvat kahteen eri luokkaan. Kantajan markkinaosuus (14 prosenttia) oli lähempänä Schunkin (18 prosenttia) kuin kolmannen luokan merkittävimmän toimijan (Hoffmann, 6 prosenttia) markkinaosuutta, ja sen erotti näistä vastaavasti 4 ja 8 prosenttiyksikköä. Schunkin ja kantajan välinen vähäinen ero (4 prosenttiyksikköä), kun huomioon otetaan Schunkin ei erityisen suuri markkinaosuus, mahdollisti näin sen, että komissio saattoi täysin johdonmukaisesti ja täysin objektiivisesti ja siis yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta rikkomatta kohdella kantajaa Schunkin tavoin – toisin kuin Hoffmannia ja Conradtya – keskisuurena toimijana ja näin vahvistaa sille Schunkin kanssa saman laskentapohjan, joka ylitti Hoffmannille ja Conradtylle, joiden markkina-asema kyseisillä markkinoilla oli hyvin marginaalinen (6 ja 3 prosenttia), vahvistetun laskentapohjan.

92 Vielä on syytä muistuttaa, että vaikka luokkiin jakamisesta aiheutuu, että tiettyihin yrityksiin sovelletaan samaa laskentapohjaa siitä huolimatta, että ne ovat erikokoisia, on katsottava, että kyseistä erilaista kohtelua voidaan objektiivisesti perustella sillä, että kilpailusääntöjen rikkomisen luonteelle on annettu etusija yritysten kokoon nähden kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta arvioitaessa (ks. edellä 62 kohdassa mainittu asia CMA CGM ym. v. komissio, tuomion 411 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

93 Lopuksi kantaja väittää, että komission suorittama luokittelu on virheellinen, koska viimeksi mainitun olisi pitänyt laskea yhteen Schunkin ja Hoffmannin markkinaosuudet, sillä yrityksiä on tarkasteltava sellaisina kuin ne ovat sakkopäätöksen tekoajankohtana. Näin ollen kantaja olisi pitänyt luokitella kolmanteen luokkaan, joka vastaa alle 20 prosentin markkinaosuutta, koska ensimmäiseen ja toiseen luokkaan kuuluivat LCL, jonka markkinaosuus oli yli 25 prosenttia, ja Schunk sekä Hoffmann, joiden kokonaismarkkinaosuus oli 20 ja 25 prosentin välillä, tässä tapauksessa 24 prosenttia. Komission päätöskäytännön mukaan kantajalle vahvistettavan laskentapohjan olisi tästä syystä pitänyt olla 17,5–13 miljoonaa euroa tässä asiassa vahvistettua pienempi.

94 On muistutettava, että komissio katsoi Hoffmannin olevan erityisesti vastuussa siitä syystä, että tuo yritys osallistui itsenäisesti rikkomiseen syyskuusta 1994 lokakuuhun 1999, sillä täsmennyksellä, että Schunk otti määräysvallan Hoffmannissa vasta 28.10.1999.

95 Komissio jakoi tämän arvioinnin, jota kantaja ei ole suoranaisesti riitauttanut, mukaisesti asianomaiset yritykset, Hoffmann mukaan luettuna, kolmeen luokkaan nojautuen kunkin yrityksen ETA:lla tässä oikeudenkäynnissä kyseessä olevista tavaroista saamaan liikevaihtoon ja sisällytti siihen kunkin yrityksen oman käytön arvon. Tästä on ollut tuloksena markkinaosuus, joka edustaa kunkin yrityksen suhteellista painoarvoa rikkomisessa ja sen tosiasiallista taloudellista kykyä aiheuttaa merkittävää vahinkoa kilpailulle.

96 Vertailu perustui kyseisistä tavaroista viimeisenä kilpailusääntöjen rikkomisvuotena, eli 1998, saatua liikevaihtoa koskeviin tietoihin, minkä kantaja riitauttaa väittäen yhdenvertaisen kohtelun periaatteen nimissä, että komission olisi pitänyt arvioida, minkälaisessa tilanteessa yritykset olivat sakonmääräämisajankohtana, ja että sen olisi pitänyt näin ollen laskea yhteen Schunkin ja Hoffmannin markkinaosuudet.

97 Nämä lausumat, joilla asetetaan kyseenalaiseksi Hoffmannin itsenäinen vastuu, sellaisena kuin komissio on sen päätöksessä todennut, on täysin perusteettomina hylättävä.

98 On todettava, että kantajan moite koskee vaihetta, jossa sakon määrä lasketaan suhteessa rikkomisen vakavuuteen ja jonka kuluessa komissio mukauttaa yli 20 miljoonan euron suuruista sakon mahdollista määrää pitäessään rikkomista

”erittäin vakavana” ja ottaa tällöin huomioon kunkin kartelliin osallistuneen yrityksen erityisen painoarvon ja siis niiden lainvastaisen menettelyn todellisen vaikutuksen kilpailuun.

99 On katsottu, että määritettäessä rikkomisen laajuutta markkinoilla ja sitä osuutta vastuusta, joka kullekin kartelliin osallistuneelle kuuluu, se osa liikevaihdosta, joka tulee kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olevista tavaroista, on omiaan osoittamaan rikkomisen laajuutta relevanteilla markkinoilla (ks. mm. edellä 49 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Musique diffusion française ym. v. komissio, tuomion 121 kohta ja asia T-347/94, Mayr-Melnhof v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1751, 369 kohta). Etenkin ja kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on korostanut, kilpailunrajoitusten kohteena olevista tavaroista saatu liikevaihto on objektiivinen peruste, jolla tämän menettelyn haitallinen vaikutus tavanomaiseen kilpailuun saadaan täsmällisesti mitatuksi (asia T-151/94, British Steel v. komissio, tuomio 11.3.1999, Kok. 1999, s. II-629, 643 kohta).

100 Komissio on siis perustellusti tässä tilanteessa ottanut huomioon kyseisistä tavaroista saadun liikevaihdon ja kunkin kyseisillä markkinoilla vuonna 1998, eli rikkomisen viimeisenä täydellisenä kalenterivuotena, toimineen yrityksen markkinaosuuden ETA:lla, eikä kyseisten yritysten tilannetta päätöksen tekoajankohtana, neljä vuotta rikkomisen päättymisen jälkeen.

101 Edellä esitetystä seuraa, että kaikki ne moitteet, jotka liittyvät siihen, että komissio jakoi kartellin jäsenet luokkiin päätöksessä, on hylättävä.

Rikkomisen kesto

102 Asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan mukaan rikkomisen kesto on yksi niistä seikoista, jotka on otettava huomioon, kun päätetään kilpailusääntöjen rikkomiseen syyllistyneiden yritysten sakkojen määristä.

103 Rikkomisen kestoon liittyvän tekijän osalta suuntaviivoissa erotetaan toisistaan lyhytkestoiset (yleensä alle vuoden kestävät) rikkomukset, joiden osalta vakavuuteen perustuvaa perusmäärän laskentapohjaa ei pitäisi korottaa, keskipitkän ajan kestävät rikkomukset (yleensä yhdestä viiteen vuotta), joiden osalta tätä määrää voidaan korottaa 50 prosentilla, ja pitkäaikaiset rikkomukset (yleensä yli viisi vuotta), joiden osalta tätä määrää voidaan korottaa 10 prosentilla jokaiselta vuodelta (suuntaviivojen 1 kohdan B alakohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäinen, toinen ja kolmas luetelmakohta).

104 On kiistatonta, että kantaja osallistui kartelliin lokakuun 1988 ja joulukuun 1999 välisen ajan, eli se rikkoi kilpailusääntöjä yhdentoista vuoden ja kahden kuukauden ajan, mikä vastaa pitkäaikaista rikkomusta, ja että sen sakon perusmäärää korotettiin tästä syystä 110 prosentilla rikkomisen keston perusteella.

105 Kantaja väittää, että tämä 110 prosentin korotus on suhteellisuusperiaatteen vastainen ja ristiriidassa sekä suuntaviivoissa määrätyn sakkojen laskentamenetelmän että komission aikaisemman päätöskäytännön kanssa.

106 Suuntaviivojen noudattamatta jättämisestä kantaja väittää samalla kertaa ja ristiriitaisesti ensinnäkin, että riitautetusta korotuksesta aiheutuu, että rikkomisen vakavuuden arviointia edeltävä vaihe menettää merkityksensä ja että sillä otetaan huomioon toiseen kertaan tämä sama vakavuus, koska komission ”erittäin vakavina” rikkomuksina pitämät hintakartellit ovat jo luonteensakin puolesta pitkäaikaisia rikkomuksia.

107 Kantajan ensimmäinen väite on pelkkä periaatteellinen, merkityksetön toteamus. On riittävää huomauttaa, että komissio vahvisti rikkomisen vakavuuden arvioinnin päätteeksi kantajalle perusmäärän laskentapohjan, joka tässä tapauksessa on 21 miljoonaa euroa. Tämän ensimmäisen vaiheen päätettyään komissio otti huomioon rikkomisen keston ja korotti ensin määritettyä laskentapohjaa pitkän keston perusteella. Pelkästään se seikka, että sakkoa korotettiin yli 100 prosentilla laskentapohjasta, ei ollenkaan tarkoita sitä, että laskentapohjan vahvistaminen suhteessa rikkomisen vakavuuteen menettäisi merkityksensä.

108 Toinenkaan väite ei ole perusteltu, koska se tukeutuu virheelliseen olettamaan tiettyjen rikkomusten luonteen ja niiden keston välisestä välttämättömästä vastaavuudesta ja koska sillä päädytään siihen, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädetyt, vakavuutta ja kestoa koskevat arviointiperusteet sekoittuvat keskenään.

109 Vaikka oletettaisiinkin, että hintakartellit toteutetaan niille ominaisesti pitkäksi ajaksi, komissiota ei voida kieltää ottamasta huomioon niiden todellista kestoa kussakin yksittäistapauksessa. Komissio nimittäin havaitsee tietyt kartellit niiden suunnitellusta pitkäaikaisuudesta huolimatta tai kartelliin osallistuja paljastaa ne sen jälkeen, kun ne ovat toimineet todellisuudessa vasta vähän aikaa. Niiden vahingollinen vaikutus on tietysti pienempi, kuin jos ne olisivat ehtineet tosiasiallisesti toimia jo pitkän aikaa. Näin ollen on aina tärkeää asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan mukaisesti erottaa kilpailusääntöjen rikkomisen tosiasiallinen kesto sen omasta luonteesta ilmenevästä vakavuudesta (edellä 62 kohdassa mainittu asia Tokai I, tuomion 259 kohta ja edellä 52 kohdassa mainittu asia Tokai II, tuomion 275 kohta).

110 Komissiolla oli siis oikeus ilmoittaa suuntaviivojen 1 kohdan B alakohdan kolmannessa alakohdassa, että kilpailusääntöjen pitkäaikaisesta rikkomisesta määrättävä korotus merkitsee huomattavaa tiukennusta aikaisempaan käytäntöön määrättäessä todellisia seuraamuksia rajoituksista, ”jotka ovat aiheuttaneet jatkuvia haitallisia vaikutuksia” kuluttajille (edellä 62 kohdassa mainittu asia Tokai I, tuomion 260 kohta).

111 Suuntaviivojen 1 kohdan B alakohdan ensimmäisen alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa ei myöskään määrätä pitkäkestoisten rikkomisten osalta 10 prosentin vuosittaisesta automaattisesta korotuksesta, vaan niissä jätetään komissiolle tässä suhteessa harkinnanvara. Päätöksen 299 ja 300 perustelukappaleesta ilmenee selvästi, että komissio on käyttänyt harkintavaltaansa, kun se on päättänyt korottaa sakkojen laskentapohjia 10 prosentilla kultakin kokonaiselta rikkomisvuodelta ja vielä 5 prosenttia lisää kultakin yli kuuden kuukauden mutta alle vuoden pituiselta lisäajanjaksolta, ja että se on näin menetellessään ottanut huomioon rikkomisajan pituuden, joka hyvinkin ylitti viisi vuotta, joka on päättymisraja niin kutsutuille ”keskipitkän ajan” kestäville rikkomisille.

112 Se, että komissio otti lähtökohdaksi 10 prosentin vuosittaisen korotuksen kaikille tähän rikkomiseen, jota se perustellusti piti pitkäaikaisena, osallistuneille yrityksille, ei ole millään tavoin ristiriidassa suuntaviivojen kanssa, ja kantajan lausumissa, joiden mukaan periaatetta – jonka olemassaoloa yhteisön oikeudessa ei ole osoitettu – jonka mukaan pitkäaikaisista rikkomisista määrättäviä ”rangaistuksia on korotettava degressiivisesti”, on loukattu, ei oteta huomioon, että rikkominen oli ollut jatkuvaa, minkä komissio oli todennut yhdessä sen kanssa, että rikkomista oli pidettävä yhtenä kokonaisuutena, ja mitä kantaja ei ole kiistänyt.

113 Mikään ei siis estänyt sitä, että komissio itse itselleen suuntaviivoissa asettamia sääntöjä soveltaen korotti kantajan sakon perusmäärän laskentapohjaa 110 prosentilla sen perusteella, että rikkominen oli kestänyt yksitoista vuotta ja kaksi kuukautta. Tätä 110 prosentin korotusta ei myöskään voida pitää selvästi suhteettomana rikkomisen pitkäaikaisuus huomioiden.

114 Toiseksi komission päätöskäytännön väitetystä sivuuttamisesta on muistutettava, ettei tämä käytäntö voi olla sakkojen määrittämisen oikeudellinen kehys kilpailuoikeuden alalla, koska tällainen kehys on ainoastaan asetus N:o 17 (edellä 43 kohdassa mainittu asia LR AF 1998 v. komissio, tuomion 234 kohta), ja että muita asioita koskevat päätökset ovat luonteeltaan vain viitteellisiä syrjinnän mahdollisen olemassaolon osalta, koska on epätodennäköistä, että niihin liittyvät olosuhteet, kuten markkinat, tuotteet, yritykset ja asianomaiset ajanjaksot, olisivat identtisiä (edellä 43 kohdassa mainittu asia JCB Service v. komissio, tuomion 201 ja 205 kohta ja edellä 43 kohdassa mainittu asia Britannia Alloys & Chemicals v. komissio, tuomion 60 kohta).

115 Kantaja viittaa tältä osin komission kolmeen päätökseen, joissa tämä on korottanut sakon perusmäärän laskentapohjaa ottamalla huomioon rikkomisen keston vasta rikkomisajanjakson toisesta vuodesta lähtien ja joissa se on menetellyt näin siitä syystä, että suuntaviivoissa määrätään, että sakkoa on korotettava vain niiltä ajanjaksoilta, jotka ylittävät ”keskipitkäksi” katsotun rikkomisen keston.

116 On kuitenkin huomautettava, etteivät kantajan mainitsemat asiat ole luonteeltaan verrattavissa tähän asiaan.

117 Asiaan kaukolämmitysputket liittyvässä päätöksessä ja [EY] 81 artiklan soveltamismenettelystä (Asia COMP.F.1. 36.516 – Nathan-Bricolux) 5.7.2000 tehdyssä päätöksessä 2001/135/EY (EYVL 2001, L 54, s. 1) komissio on näin ottanut huomioon sen seikan, ettei kyseisiä rajoituksia ollut – toisin kuin nyt esillä olevassa asiassa – toteutettu systemaattisesti riidanalaisen ajanjakson aikana.

118 [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamisesta (Asia COMP/36.545/F3 – Aminohapot) 7.6.2000 tehdyssä päätöksessä 2001/418/EY (EYVL 2001, L 152, s. 24) komissio määräsi seuraamuksia useille yrityksille siitä, että ne olivat osallistuneet lysiinimarkkinoiden kartelliin. Komissio oli asettanut lähtökohdaksi 10 prosentin korotuksen kultakin rikkomisvuodelta mutta ei ollut soveltanut sitä yhdenmukaisesti selittämättä tätä millään tavalla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korjasi tilanteen asiassa T-220/00, Cheil Jedang vastaan komissio, 9.7.2003 antamallaan tuomiolla (Kok. 2003, s. II-2473, 130–139 kohta) pienentämällä sellaiselle yritykselle keston perusteella määrättyä korotusta, johon oli sovellettu lähtökohtaista 10 prosentin suuruista vuosikorotusta.

119 Joka tapauksessa on syytä muistuttaa, että yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattaminen on sovitettava yhteen laillisuusperiaatteen noudattamisen kanssa ja että laillisuusperiaatteen mukaan kukaan ei voi omaksi edukseen vedota toisen hyväksi tapahtuneeseen lainvastaisuuteen (asia 134/84, Williams v. tilintarkastustuomioistuin, tuomio 4.7.1985, Kok. 1985, s. 2225, 14 kohta; edellä 49 kohdassa mainittu asia SCA Holding v. komissio, tuomio 14.5.1998, 160 kohta ja edellä 43 kohdassa mainittu asia LR AF 1998 v. komissio, tuomion 367 kohta).

120 Toisin kuin kantaja väittää, suuntaviivojen 1 kohdan B alakohdan määräyksistä ei ilmene, että ensimmäistä kilpailusääntöjen rikkomisen vuotta ei pidä ottaa huomioon. Tältä osin määrätään näet ainoastaan siitä, että lyhytaikaisiin, yleensä alle vuoden pituisiin kilpailusääntöjen rikkomisiin ei sovelleta korotusta. Korotusta sovelletaan sitä vastoin pidempiin kilpailusääntöjen rikkomisiin, ja se voi olla ”kultakin vuodelta” 10 prosenttia laskentapohjasta, mikäli kilpailusääntöjen rikkominen on kestänyt yli viisi vuotta, kuten tässä tapauksessa (edellä 118 kohdassa mainittu asia Cheil Jedang v. komissio, tuomion 133 kohta).

121 Tästä seuraa, että peruste, jonka mukaan kantajaa on sakon perusmäärän laskentapohjaa rikkomisen keston vuoksi korotettaessa komission päätöskäytäntö huomioiden kohdeltu suhteellisuusperiaatteen vastaisesti ja/tai syrjivästi, on hylättävä.

Asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädetty sakon enimmäismäärä

Kantajaan ei ole sovellettu enimmäismäärää, joka on 10 prosenttia maailmanlaajuisesta liikevaihdosta

122 Asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädetään, että komission EY 81 tai EY 82 artiklaa rikkoneille yrityksille määräämät sakot voivat olla ”enintään 10 prosenttia kunkin rikkomukseen osallisen yrityksen edellisen tilikauden liikevaihdosta”.

123 Kantaja väittää ensinnäkin, että komissio on rikkonut edellä mainittua artiklaa, sillä sen olisi pitänyt tässä tapauksessa viran puolesta alentaa tuon artiklan nojalla sakon perusmäärää ja ottaa tällöin huomioon niin perusmäärän kuin lopullisenkin määrän osalta sakot, jotka sille jo oli määrätty grafiittielektrodeja ja erikoisgrafiitteja koskevissa asioissa, koska näiden sakkojen yhteenlaskettu määrä, päätöksessä määrätty sakko mukaan lukien, ylittää selvästi 10 prosenttia sen maailmanlaajuisesta liikevaihdosta. Tällaisen ratkaisun sanelee asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädetyn 10 prosentin enimmäismäärän tavoite, jona on yrityksen suojeleminen sen taloudellisen olemassaolon vaarantavilta, liian suurilta sakoilta.

124 On täsmennettävä, että vaikka komissio voi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valvonnassa vapaasti arvioida alennuksia, jotka sakoista myönnetään yhteistyötiedonannon perusteella kunkin tapauksen olosuhteet huomioon ottaen, sen on kuitenkin noudatettava 10 prosentin enimmäismäärää. Komissiolla ei ole harkintavaltaa, kun se soveltaa 10 prosentin enimmäismäärää, joka liittyy yksinomaan asetuksen N:o 17

15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun liikevaihdon määrään. Kuten julkisasiamies Tizzano on korostanut yhdistetyissä asioissa C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, Dansk Rørindustri ym. vastaan komissio antamassaan ratkaisuehdotuksessa (tuomio 28.6.2005, Kok. 2005, s. I-5425, 125 kohta), ”enimmäismäärä on jo lähtökohtaisesti ehdoton yläraja, jota sovelletaan automaattisesti, kun tietty kynnys saavutetaan, ja kaikista muista arviointitekijöistä riippumatta”.

125 Kantajan sakon perusmääräksi, joka on määritetty suhteessa rikkomisen vakavuuteen ja kestoon, on tässä asiassa vahvistettu 44,1 miljoonaa euroa, eikä tämä määrä muuttunut sen jälkeen, kun komissio oli tutkinut mahdolliset raskauttavat tai lieventävät seikat, koska tällaisten seikkojen ei katsottu vaikuttavan kantajan vahingoksi tai hyväksi. Tämä 44,1 miljoonan euron määrä on selvästi vähemmän kuin 10 prosenttia kyseisen yrityksen kokonaisliikevaihdosta, joka vuonna 2002 oli 1 112 miljoonaa euroa. Kantajan perusmäärää ei tästä syystä voitu pienentää, ja komissio on soveltanut asianmukaisesti asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohtaa.

126 Edellä 123 kohdassa mieliin palautetuissa kantajan lausumissa sivuutetaan edellä mainitun artiklan selvä sanamuoto, josta ilmenee, että 10 prosentin enimmäismäärää sovelletaan erikseen kuhunkin rikkomiseen, josta komissio on määrännyt seuraamuksen (edellä 52 kohdassa mainittu asia Tokai II, tuomion 377 kohta). Tältä osin on syytä muistuttaa, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan mukaan sakon suuruutta näissä rajoissa määrättäessä on otettava huomioon ”rikkomuksen” vakavuus ja kesto.

127 Tulkitessaan nimenomaista viittausta yrityksen liikevaihtoon yhteisöjen tuomioistuimet ovat todenneet, että säädetyn 10 prosentin enimmäismäärän tarkoituksena on välttää se, että sakot olisivat suhteettomia yrityksen kokoon verrattuna, ja että koska ainoastaan kokonaisliikevaihto on todellinen mittari, jonka avulla on mahdollista saada likimääräistä tietoa tältä osin, tämä prosenttiluku on ymmärrettävä siten, että siinä viitataan kokonaisliikevaihtoon (edellä 49 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Musique

diffusion française ym. v. komissio, tuomion 119 kohta). Tämä 10 prosentin enimmäismäärän tavoitteen määritelmä on kuitenkin erottamaton osa asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan edellisessä kohdassa mieliin palautettuja sanamuotoa ja soveltamisalaa, eikä kantajan esittämän kaltaista tulkintaa edellä mainitusta artiklasta voida sen sanamuodon vastaisena perustaa tähän tavoitteeseen.

128 Kantaja tukee väitettään myös viittaamalla [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/36.545/F3 – Aminohapot) 21.11.2001 tehtyyn komission päätökseen 2003/2/EY (EYVL 2003, L 6, s. 1), jossa komissio katsoi, että kyseiset kaksi yritystä olivat syyllistyneet kahdeksaan EY 81 artiklan rikkomiseen, ja jossa se näin ollen määräsi niille kahdeksan sakkoa. Tässä suhteessa on todettava, että jokaisen kahdeksan sakon määrä pysyi 10 prosentin enimmäismäärän rajoissa ja että kantajan huomautuksella, jonka mukaan kullekin yritykselle määrättyjen sakkojen summa oli pienempi kuin 10 prosenttia kyseisen yrityksen kokonaisliikevaihdosta, ei osoiteta komission nyt esillä olevassa asiassa rikkoneen asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohtaa.

129 Toiseksi kantaja väittää, että komissio on aineellisesti ottaen käyttänyt väärin harkintavaltaansa. Komissio on pyrkinyt välttämään 10 prosentin enimmäismäärän noudattamista siten, että se on kolmessa erillisessä päätöksessä määrännyt erikseen seuraamukset saman ajanjakson aikana tapahtuneesta kilpailuoikeuden vastaisesta menettelystä.

130 Kun kantajaa istunnossa pyydettiin selvittämään tämän väitteen tarkka sisältö, se totesi, ettei sen tarkoituksena ollut väittää, että grafiittielektrodeja ja erikoisgrafiitteja koskevissa asioissa tarkoitetut kartellit ja päätöksessä tarkoitettu kartelli olisivat todellisuudessa yksi ja sama rikkomus.

131 Tässä vaiheessa on tärkeää korostaa, että komissio sai määrätä kantajalle neljä erillistä sakkoa, joista jokainen pysyi asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädetyissä rajoissa, edellyttäen, että kantaja oli syyllistynyt EY 81 artiklan 1 kohdan määräysten neljään erilliseen rikkomiseen, ja tässä suhteessa muistutetaan, että komissio aloitti erikoisgrafiitteja koskevassa asiassa yhden ainoan menettelyn, jonka päätteeksi se teki yhden ainoan päätöksen, jossa todettiin, että olemassa oli kaksi toisistaan erillistä rikkomusta, joista toinen liittyi isostaattisen erikoisgrafiitin ja toinen puristetun erikoisgrafiitin markkinoihin, ja jossa se määräsi kantajalle kaksi erillistä sakkoa.

132 Näin ollen kantajan lausumat, jotka liittyvät asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädetyn enimmäismäärän väitettyyn ”laittomaan kiertämiseen”, ovat täysin merkityksettömiä. Kuten komissio perustellusti toteaa, edellä mainitun enimmäismäärän soveltamisen kannalta on nimittäin samantekevää, onko kilpailusääntöjen erilaisista rikkomisista määrätty seuraamuksia yhdessä ainoassa menettelyssä vai eri aikoina toimitetuissa, erillisissä menettelyissä, koska 10 prosentin enimmäismäärää sovelletaan jokaiseen EY 81 artiklan rikkomiseen.

133 Kantajan yleiset lausumat siitä, että komission asenteesta nyt esillä olevassa asiassa olisi masentavia seurauksia yritykselle, jonka on mahdotonta parantaa talouttaan ja josta tehdään jatkuvia julkisia paljastuksia, mistä aiheutuu ylimääräistä vahinkoa maineen tahrautumisen muodossa, ovat nekin vailla merkitystä niiden vaatimusten kannalta katsoen, jotka on asetettu sen toteen näyttämiselle, että komissio on rikkonut asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohtaa tai käyttänyt väärin harkintavaltaa.

134 Lopuksi on syytä todeta, että komissio alensi kantajan sakon määrää 33 prosentilla ottamalla huomioon sen vakavat taloudelliset vaikeudet ja sen, että sille oli grafiittielektrodeja ja erikoisgrafiitteja koskevissa asioissa äskettäin määrätty huomattavia sakkoja osallistumisesta samanaikaisesti harjoitettuihin kartellitoimintoihin.

10 prosentin enimmäismäärän väitetty syrjivä soveltaminen Hoffmannin hyväksi

135 On todettava, ettei kantaja väitä olleensa samanlaisessa tilanteessa kuin Hoffmann vaan se väittää, että komissio on soveltanut 10 prosentin enimmäismäärää sääntöjenvastaisesti Hoffmannin hyväksi, koska se on ottanut huomioon virheellisen kokonaisliikevaihdon. Kantaja esittää, että Schunk osti Hoffmannin 28.10.1999 ja että näitä kahta yritystä vastaan pysytettyjen perusmäärien summa (53,1 miljoonaa euroa) on vähemmän kuin 10 prosenttia niiden yhteenlasketusta liikevaihdosta vuonna 2002 (624,4 miljoonaa euroa) ja että tällaisessa tilanteessa on kiellettyä alentaa sakon määrää 10 prosentin enimmäismäärää soveltamalla.

136 Koska kantaja vetoaa siihen, että Hoffmannin sakon määrää on lainvastaisesti alennettu, ja vaikka oletettaisiinkin, että komissio olisi 10 prosentin enimmäismäärää virheellisesti soveltaen aiheettomasti myöntänyt tälle yritykselle alennuksen, on syytä muistuttaa, että yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattaminen on sovitettava yhteen laillisuusperiaatteen noudattamisen kanssa ja että laillisuusperiaatteen mukaan kukaan ei voi omaksi edukseen vedota toisen hyväksi tapahtuneeseen lainvastaisuuteen (edellä 119 kohdassa mainittu asia Williams v. tilintarkastustuomioistuin, tuomion 14 kohta; edellä 49 kohdassa mainittu asia SCA Holding v. komissio, tuomio 14.5.1998, 160 kohta ja edellä 43 kohdassa mainittu asia LR AF 1998 v. komissio, tuomion 367 kohta).

137 Ylimääräisenä perusteluna on muistutettava, että komission on 10 prosentin enimmäismäärää soveltaessaan otettava huomioon asianomaisen yrityksen liikevaihto, eli sen yrityksen, jonka syyksi rikkominen on katsottu ja jonka on tämän johdosta todettu olevan vastuussa ja jolle päätös, jossa sakko on määrätty, on annettu tiedoksi (asia T-304/02, Hoek Loos v. komissio, tuomio 4.7.2006, Kok. 2006, s. II-1887, 116 kohta).

138 Nyt esillä olevassa asiassa on kiistatonta, että komissio on katsonut Hoffmannin rikkoneen EY 81 artiklaa ottamalla osaa itsenäisesti ja omalla vastuullaan kartelliin syyskuun 1994 ja lokakuun 1999 välisen ajan, toisin sanoen ennen kuin Schunk osti sen. Tämän hankinnan jälkeen Hoffmann on lisäksi säilyttänyt oikeushenkilöllisyytensä ja riittävät toiminnot sekä varat, vaikka sitä nykyisin johtaa Schunk (päätöksen 256 perustelukappale). Näin ollen komissio on toiminut perustellusti, kun se on katsonut, että Hoffmannin oli katsottava olevan itse vastuussa rikkomisesta, johon se oli syyllistynyt, ennen kuin Schunk osti sen, ja kun se on käyttänyt perustana yksinomaan Hoffmannin liikevaihtoa soveltaessaan enimmäismäärää, joka on 10 prosenttia liikevaihdosta ja joka mainitaan asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa.

139 Tästä seuraa, että väitteet, jotka koskevat sitä, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa mainittua enimmäismäärää, joka on 10 prosenttia liikevaihdosta, on sovellettu väärin tai syrjivästi ja että sitä on ”lainvastaisesti kierretty”, on hylättävä.

Viivästyskorot

140 Kantaja toteaa, että sen jälkeen kun päätös on annettu tiedoksi ja kun kolmen kuukauden määräaika on päättynyt, maksamatta jääneen sakon määrälle kertyy automaattisesti 5,5 prosentin suuruinen viivästyskorko, eli Euroopan keskuspankin (EKP) jälleenrahoituskorko, joka asian kannalta merkityksellisenä ajankohtana oli 2 prosenttia, korotettuna 3,5 prosentilla, ja että tämä 5,5 prosentin korkokanta alenee 3,5 prosenttiin, jos asiassa nostetaan kanne ja annetaan pankkitakaus.

141 Se väittää, ettei komissio ole millään tavoin päätöksessä perustellut tätä erittäin korkeaa ja mielivaltaista korkokantaa. Lisäksi kyseessä on estävä korkokanta, joka ilman oikeudellista perustetta toimii lisärangaistuksena sanktioimalla oikeussuojakeinon

käyttöä ja jolla rikotaan ”yhteisön oikeuden yleistä periaatetta, jonka mukaan jokaisella henkilöllä on oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin eikä oikeussuojan tavoittelusta saa aiheutua hänelle vahinkoa”.

142 On huomautettava, että SGL esitti samankaltaisen väitteen riidoissa, jotka johtivat tuomioiden antamiseen edellä 62 kohdassa mainitussa asiassa Tokai I ja edellä 52 kohdassa mainitussa asiassa Tokai II, joissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tuon väitteen, minkä jälkeen yhteisöjen tuomioistuin vahvisti tämän ratkaisun valitusasioissa antamillaan tuomiolla (asia C-308/04 P, SGL Carbon v. komissio, tuomio 29.6.2006, Kok. 2006, s. I-5977, 113–118 kohta ja asia C-328/05 P, SGL Carbon v. komissio, tuomio 10.5.2007, Kok. 2007, s. I-3921, 109–115 kohta).

143 Tältä osin on syytä muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan (asia 107/82, AEG v. komissio, tuomio 25.10.1983, Kok. 1983, s. 3151, Kok. Ep. VII, s. 281, 141–143 kohta; asia T-275/94, CB v. komissio, tuomio 14.7.1995, Kok. 1995, s. II-2169, 46–49 kohta ja edellä 43 kohdassa mainittu asia LR AF 1998 v. komissio, tuomion 395 ja 396 kohta) komissiolle asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan nojalla kuuluvaan valtaan kuuluu valta määrätä sakkojen eräpäivä, päivä, josta viivästyskorkojen lasketaan alkavan, näiden korkojen korkokanta ja päätöksensä täytäntöönpanotapa sekä vaatia tarpeen tullen, että määrättyjen sakkojen pääoman ja koron maksamisen vakuudeksi annetaan pankkitakaus. Jos tällaista valtaa ei olisi, yritykset voisivat hyötyä sakkojen maksamisesta myöhästyneinä ja tämä heikentäisi niiden seuraamusten vaikutuksia, joita komissio määrää hoitaessaan tehtäväänsä valvoa kilpailusääntöjen noudattamista. Näin sakoille sovellettavat viivästyskorot ovat oikeutettuja sen välttämiseksi, etteivät sellaisten yritysten yksipuoliset menettelytavat, jotka viivyttelevät niille määrättyjen sakkojen maksamisessa, tekisi tyhjäksi perustamissopimuksen tehokasta vaikutusta, ja sen poissulkemiseksi, että viimeksi mainitut yritykset ovat paremmassa asemassa kuin yritykset, jotka maksavat sakkonsa niille asetetussa määräajassa (edellä 62 kohdassa mainittu asia Tokai I, tuomion 475 kohta).

144 Oikeuskäytännössä on tässä yhteydessä myönnetty komissiolle oikeus vahvistaa viivästyskorko, joka on 3,5 prosenttiyksikköä suurempi kuin markkinakorko (edellä 143 kohdassa mainittu asia CB v. komissio, tuomion 54 kohta; yhdistetyt asiat T-24/93–T-26/93 ja T-28/93, Compagnie maritime belge transports ym. v. komissio, tuomio 8.10.1996, Kok. 1996, s. II-1201, 250 kohta ja edellä 43 kohdassa mainittu asia LR AF 1998 v. komissio, tuomion 397 kohta) ja joka silloin, kun pankkitakaus on annettu, on 1,5 prosenttiyksikköä suurempi kuin markkinakorko (em. asia CB v. komissio, tuomion 54 kohta).

145 Näillä ratkaisuilla on nyttemmin säädösperusta, sillä ne on otettu Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 soveltamissäännöistä 23.12.2002 annettuun komission asetukseen (EY, Euratom) N:o 2342/2002 (EYVL L 357, s. 1) ja tarkemmin ottaen tämän asetuksen 86 artiklaan, jonka laillisuutta kantaja ei kiistä. Tämä asetus tuli 273 artiklansa mukaan voimaan 1.1.2003.

146 On syytä mainita, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on oikeuskäytännössään sallinut 7,5 prosentin, 13,25 prosentin ja 13,75 prosentin suuruiset viivästyskorot tarkentaen, että komissiolla on oikeus käyttää lähtökohtana korkokantaa, joka ylittää markkinoilla vallitsevan keskimääräisen antolainauskoron, siinä määrin kuin se on tarpeen viivyttelyn estämiseksi (ks. edellä 62 kohdassa mainittu asia Tokai I, tuomion 476 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Nyt esillä olevassa asiassa määrättyjä 5,5 prosentin ja 3,5 prosentin korkokantoja ei näin ollen voida pitää suhteettomina edellä mainittuun lailliseen tavoitteeseen nähden.

147 Kantajan lausumissa, jotka koskevat yhteisön oikeuden sen yleisen periaatteen loukkaamista, jonka mukaan ”jokaisella henkilöllä on oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin eikä oikeussuojan tavoittelusta saa aiheutua hänelle vahinkoa”, vaaditaan pääasiallisesti, että yrityksen, jolle on määrätty sakkoja, on voitava nostaa kanne ilman

vaaraa siitä, että sille aiheutuisi seurauksia sen hylkäämisestä, ja niillä päädytään loppujen lopuksi kieltämään viivästyskorkojen ratio legis, jona on kanteiden väärinkäytön estäminen.

148 Joka tapauksessa kantaja ei osoita, että vahvistaessaan korkotason 5,5 prosentiksi ja 3,5 prosentiksi komissio olisi jättänyt huomioon ottamatta oikeuden tehokkaaseen oikeussuojaan, joka on yhteisön oikeuden yleinen periaate. Muutoin on todettava, että korkokannat, jotka komissio on vahvistanut grafiittielektrodeja ja erikoisgrafiitteja koskevissa asioissa tekemissään päätöksissä sekä tässä asiassa, eivät selvästikään ole saaneet kantajaa luopumaan nostamasta kannetta yhteisöjen tuomioistuimissa.

149 Kantajan lausumat oikeudenkäyntimenettelyn keston vaikutuksesta, joka on tämäntyyppiseen menettelyyn olennaisesti liittyvä sattumanvarainen seikka, eivät ole sellaisia, että ne kumoaisivat edellä mainitun päätelmän. On myös todettava, että jos yritys haluaa estää oikeudenkäyntimenettelyn kestoon liittyvästä epävarmuudesta aiheutuvat seuraukset korkojen määrään, sillä on mahdollisuus vaatia sen komission päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä, jolla sakot on sille määrätty, tai se voi antaa pankkitakauksen korkotason alentamiseksi 5,5 prosentista 3,5 prosenttiin.

150 Kantaja viittaa lisäksi käytäntöön, jonka mukaan komissio maksaa korkohyvitystä, jonka korkokanta on 0,1 prosenttia suurempi kuin se vähimmäiskorkokanta, jota EKP tarjoaa jälleenrahoitustoimiin, maksuille, joita yritykset suorittavat sakkoja maksaessaan, mikä mahdollistaa edellisessä kohdassa mainitun riskin poistamisen.

151 Näin siis tuo käytäntö todistaa kantajan mukaan, että komission itsensäkin mukaan alhaiset korot näyttävät riittävän estämään kanteiden väärinkäytön, sillä muutoin mitään korkoja ei maksettaisi, ja että näin ollen nyt esillä olevassa asiassa vaadittujen korkojen määrä on joka tapauksessa perusteeton, ainakin se osa niistä, joka ylittää komission maksamat korot.

152 Maksaessaan korkohyvitystä, jonka korkokanta on 0,1 prosenttia suurempi kuin se vähimmäiskorkokanta, jota EKP tarjoaa jälleenrahoitustoimiin, niille väliaikaisille maksuille, joita yritykset suorittavat sakkoja maksaessaan, komissio suo asianomaiselle yritykselle perustamissopimukseen, asetuksen N:o 17 säännöksiin tai asetukseen N:o 2342/2002 perustumattoman etuoikeuden (edellä 143 kohdassa mainittu asia CB v. komissio, tuomion 82 kohta), joka ei pätevästi voi olla kantajan väitteiden perustana. Korkokannalla, jota komissio soveltaa sakkoihin, joiden myöhemmin havaitaan tulleen loppujen lopuksi maksetuiksi ilman perustetta, pyritään täysin eri päämäärään kuin viivästyskoroilla: ensin mainitulla korkokannalla pyritään estämään se, että yhteisöt saisivat perusteetonta etua sellaisen yrityksen kustannuksella, joka on voittanut juttunsa vaatiessaan sakkonsa kumoamista, kun taas toiseksi mainitulla korkotasolla pyritään estämään lainvastaiset viivästykset sakon maksamisessa (edellä 52 kohdassa mainittu asia Tokai II, tuomion 414 kohta).

153 Lopuksi on todettava, että päätöksen 2 artiklasta ja 11.12.2003 päivätystä kirjeestä, jolla komissio antoi päätöksen tiedoksi, ilmenee niitä yhdessä luettaessa selvästi viivästyskorkojen määrittämistapa ja että komissio on näin menetellessään noudattanut EY 253 artiklassa asetettua perusteluvelvollisuutta.

154 Tästä seuraa, että päätöksessä määrättyä korkokantaa koskeva väite, sellaisena kuin se ilmenee edellä olevasta 141 kohdasta, on hylättävä.

155 Kaikesta edellä lausutusta seuraa, että kanne on kokonaisuudessaan hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

156 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) SGL Carbon AG velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Vilaras Prek Ciucă

Julistettiin Luxemburgissa 8 päivänä lokakuuta 2008.

E. Coulon M. Vilaras

kirjaaja jaoston puheenjohtaja

Sisällys

Riidan taustalla olevat tosiseikat . . . . . II - 2520

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset . . . . . II - 2526

Oikeudellinen arviointi . . . . . II - 2528

Perusmäärän määrittäminen . . . . . II - 2528

Rikkomisen vakavuus . . . . . II - 2528

– Perusteluvelvollisuutta ei ole noudatettu . . . . . II - 2528

– Komission päätöskäytäntö . . . . . II - 2532

– Kartellin jäsenten jakaminen ryhmiin . . . . . II - 2537

Rikkomisen kesto . . . . . II - 2549

Asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädetty sakon enimmäismäärä . . . . . II - 2554

Kantajaan ei ole sovellettu enimmäismäärää, joka on 10 prosenttia maailmanlaajuisesta liikevaihdosta . . . . . II - 2554

10 prosentin enimmäismäärän väitetty syrjivä soveltaminen Hoffmannin hyväksi . . . II - 2558

Viivästyskorot . . . . . II - 2559

Oikeudenkäyntikulut . . . . . II - 2564